

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 22-04-2020 r.

Adam Bodnar

VII.510.56.2020.PKR

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
ePUAP**

Wielce Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Skarżący, wskazując na brak uregulowania uprawnień pokrzywdzonego w przepisach dotyczących postępowania z tytułu odpowiedzialności zawodowej tłumaczy przysięgłych. Skarżący wskazał, że na podstawie skierowanej przez niego do Ministra Sprawiedliwości skargi na tłumacza przysięgłego zostało wszczęte postępowanie przez Komisję Odpowiedzialności Zawodowej Tłumaczy Przysięgłych (dalej jako: KOZ). Skarżący bezskutecznie próbował uzyskać informacje o stanie prowadzonego postępowania. Od Przewodniczącego KOZ dowiedział się, iż pokrzywdzonemu nie przysługują żadne prawa w postępowaniu z tytułu odpowiedzialności zawodowej tłumaczy przysięgłych, w związku z czym nie zostanie mu udzielona informacja o prowadzonym postępowaniu.

W mojej ocenie, **fakt nieprzyznania przez ustawodawcę pokrzywdzonemu w postępowaniu z tytułu odpowiedzialności zawodowej tłumacza przysięgłego prawa strony, budzi zasadnicze wątpliwości.**

Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1326; dalej jako: ustawa) nie przewiduje udziału pokrzywdzonego w postępowaniu z tytułu odpowiedzialności zawodowej tłumacza przysięgłego. W myśl art. 24 ust. 1 i 2 ustawy postępowanie w sprawie odpowiedzialności zawodowej tłumacza przysięgłego wszczynają i przeprowadza Komisja Odpowiedzialności Zawodowej na wniosek Ministra Sprawiedliwości lub wojewody, przy czym podmiot, który zlecił tłumaczenie, może zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości lub do wojewody o wystąpienie z wnioskiem o wszczęcie takiego

postępowania. Postępowanie toczy się z udziałem osoby, w stosunku do której jest prowadzone (art. 24 ust. 3 zd. 1 ustawy).

Postępowanie z tytułu odpowiedzialności zawodowej tłumaczy przysięgłych znacząco różni się od postępowań dyscyplinarnych prowadzonych wśród innych grup zawodowych, takich jak np. adwokaci, radcowie prawni, notariusze czy lekarze. Procedura nie przewiduje bowiem żadnych uprawnień dla pokrzywdzonego działaniem lub zaniechaniem tłumacza przysięgłego. Ustawodawca całkowicie pominął pokrzywdzonego w tym postępowaniu, mimo, iż to na skutek zawiadomienia złożonego przez pokrzywdzonego Minister Sprawiedliwości podejmuje decyzję o skierowaniu wniosku do KOZ o wszczęcie i przeprowadzenie postępowania. Po złożeniu zawiadomienia pokrzywdzony jest pozbawiony szansy przedstawienia swojego stanowiska, wzięcia udziału w postępowaniu, przeglądania akt, zasięgnięcia informacji o stanie postępowania oraz nałożonej na tłumacza przysięgłego karze.

W postępowaniu karnym, do którego przepisów odwołuje się również ustawa (art. 28), przewidziano szereg uprawnień dla pokrzywdzonego: w toku postępowania przygotowawczego pokrzywdzony jest stroną (art. 299 § 1 k.p.k.). Może również do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej złożyć oświadczenie, że będzie działał w charakterze oskarżyciela posiłkowego (art. 54 § 1 k.p.k.). W toku postępowania sądowego pokrzywdzony działający w charakterze oskarżyciela posiłkowego może zadawać pytania osobie przesłuchiwanej (art. 370 § 1 k.p.k.). Po zamknięciu przewodu sądowego pokrzywdzonemu przysługuje prawo do zabrania głosu (art. 406 § 1 k.p.k.). Pokrzywdzony, jako strona postępowania karnego, może więc m.in. przeglądać akta sprawy sądowej oraz sporządzać z nich odpisy lub kopie (art. 156 § 1 k.p.k.), a na odmowę dostępu do akt, przysługuje stronie zażalenie (art. 159 k.p.k.). Warto zauważyć, że w postępowaniach dyscyplinarnych adwokatów, lekarzy, radców prawnych czy notariuszy, pokrzywdzony może korzystać z wyżej wymienionych uprawnień przewidzianych przez procedurę karną.

Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich, brak przyznania osobie pokrzywdzonej działaniem lub zaniechaniem tłumacza przysięgłego praw strony w postępowaniu z tytułu odpowiedzialności zawodowej można oceniać jako naruszenie konstytucyjnej zasady równości (art. 31 ust. 1 Konstytucji RP) oraz prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

W ugruntowanym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego zasada równości, wynikająca z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, polega na równym traktowaniu podmiotów (adresatów norm prawnych), charakteryzujących się jednakowymi cechami wspólnymi, bez różnicowań defaworyzujących, jak i faworyzujących. Równość wobec prawa oznacza zatem, że dopuszczalne jest odmienne traktowanie przez prawo różnych podmiotów (adresatów norm prawnych), które

owej cechy wspólnej nie mają. Trybunał Konstytucyjny podkreślał, że różne traktowanie przez ustawodawcę określonych grup podmiotów - aby było konstytucyjnie dopuszczalne - powinno, w pierwszej kolejności, opierać się na ustaleniu przejrzystych oraz sprawiedliwych kryteriów różnicowania jednostek. Równość oznacza też bowiem zasadność wybrania tego, a nie innego kryterium różnicowania adresatów norm prawnych (vide: orzeczenie TK z dnia 9 marca 1988 r., sygn. akt U 7/87).

W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 lipca 2011 r., sygn. akt P 14/10, wskazano, że dokonując oceny zakwestionowanej regulacji w perspektywie zasady równości, w pierwszej kolejności powinno się ustalić, w sytuacji stwierdzenia faktycznych nierówności wynikających z treści lub stosowania przepisu, czy w ogóle mamy do czynienia z podmiotami tożsamymi; następnie - na podstawie jakiej cechy dokonano różnicowania sytuacji prawnej adresatów danej normy; wreszcie - rozważyć, czy różnicowanie to było uzasadnione (zob. wyrok TK z dnia 16 grudnia 1997 r., sygn. akt K 8/97).

Skoro na gruncie innych ustaw dotyczących zawodów zaufania publicznego dopuszczalny jest udział pokrzywdzonego w postępowaniu dyscyplinarnym, to brak jest podstaw, by wykluczać osobę pokrzywdzonego z postępowań dotyczących odpowiedzialności zawodowej m.in. tłumaczy przysięgłych. Bez wątplenia bowiem sytuacja osób pokrzywdzonych poprzez działania adwokatów, lekarzy czy notariuszy nie różni się fundamentalnie od sytuacji osób pokrzywdzonych działaniami tłumacza przysięgłego.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się, że istota sprawiedliwości proceduralnej zawiera się w zapewnieniu stronom możliwości korzystania z praw i gwarancji procesowych oraz zagwarantowania rzetelnego i merytorycznego rozpatrzenia sprawy. Tak rozumiana rzetelność proceduralna zawiera w sobie między innymi następujące elementy: prawo strony do wysłuchania, prawo do informowania, prawo do przewidywalności rozstrzygnięcia, sprawne rozstrzygnięcie sprawy w rozsądnym terminie, umożliwienie wszechstronnego zbadania okoliczności sprawy przez sąd (m.in. wyroki TK: z dnia 31 stycznia 2005 r., sygn. akt SK 27/03, oraz z dnia 14 czerwca 2006 r., sygn. akt K 53/05). Prawo do odpowiedniego ukształtowania postępowania ma charakter uniwersalny w tym sensie, że dotyczy każdego rodzaju postępowania, które objęte jest gwarancjami składającymi się na prawo do sądu (wyrok TK z dnia 12 lipca 2011 r. o sygn. akt SK 49/08).

Powyższe uprawnienie nie ma jednak charakteru bezwzględny i może być ograniczone na podstawie ustawy (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP). Należy jednak wskazać, że uzasadnienie do ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego nie wyjaśnia, dlaczego nie przewidziano uprawnień dla

pokrzywdzonego w postępowaniu z tytułu odpowiedzialności zawodowej, przy jednoczesnym umożliwieniu mu skierowania skargi na tłumacza przysięgłego do Ministra Sprawiedliwości.

Różnicowanie praw pokrzywdzonych ze względu na profesję, jaką wykonuje osoba wobec której wszczęto postępowanie dyscyplinarne, czy też postępowanie z tytułu odpowiedzialności zawodowej, w świetle standardów konstytucyjnych, jest w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, niedopuszczalne. Prawo do sądu jest elementarnym standardem demokratycznego państwa prawnego, należy więc uznać, że niezasadne pozbawienie tego prawa wobec pokrzywdzonego działaniem tłumacza przysięgłego musi stanowić również o naruszeniu zasady demokratycznego państwa prawnego.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o odniesienie się do powyższych uwag oraz o rozważenie podjęcia odpowiednich działań legislacyjnych. Proszę o poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku w terminie ustawowym określonym w ustawie o RPO.

Z wyrazami szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/